EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

31. jaanuar 2008 *

Kohtuasjas C-380/05,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Consiglio di Stato (Itaalia) 19. aprilli 2005. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 18. oktoobril 2005, menetluses

Centro Europa 7 Srl

versus

Ministero delle Comunicazioni e Autorità per le garanzie nelle comunicazioni,

Direzione generale per le concessioni e le autorizzazioni del Ministero delle Comunicazioni,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts (ettekandja) ning kohtunikud G. Arestis, R. Silva de Lapuerta, J. Malenovský ja T. von Danwitz,

kohtujurist: M. Poiares Maduro,
kohtusekretär: ametnik B. Fülöp,

arvestades kirjalikus menetluses ja 30. novembri 2006. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Centro Europa 7 Srl, esindajad: *avvocato* A. Pace, *avvocato* R. Mastroianni ja *avvocato* O. Grandinetti,

– Itaalia valitsus, esindaja: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: F. Benyon, E. Traversa, M. Shotter ja F. Amato, keda abistas *avvocato* L. G. Radicati di Brozolo,

olles 12. septembri 2007. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab raadiosagedustel edastatava riigisisese teleringhäälingu alal EÜ asutamislepingu teenuste osutamise vabaduse ja konkurentsiõiguse sätete, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv), (EÜT L 108, lk 21; ELT eriväljaanne 13/29, lk 349; edaspidi „raamdirektiiv"), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/20/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud lubade andmise kohta (loadirektiiv), (EÜT L 108, lk 21; ELT eriväljaanne 13/29, lk 337; edaspidi „loadirektiiv"), komisjoni 16. septembri 2002. aasta direktiivi 2002/77/EÜ konkurentsi kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste turgudel (EÜT L 249, lk 21; ELT eriväljaanne 08/02, lk 178; edaspidi „konkurentsidirektiiv") ja 4. novembril 1950 Roomas allakirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK"), millele viitab EL artikkel 6, artikli 10 sätete tõlgendamist.

2 Eelotsusetaotlus on esitatud vaidluses, mille poolteks on esiteks äriühing Centro Europa 7 Srl (edaspidi „Centro Europa 7") ja teiseks Ministero delle Comunicazioni, Autorità per le garanzie nelle comunicazioni ja Direzione generale per le concessioni e le autorizzazioni del Ministero delle Comunicazioni (edaspidi koos nimetatud „põhikohtuasja kostjad").

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

3 Elektrooniliste sideteenuste, elektrooniliste sidevõrkude ja nendega seotud vahendite ja teenuste uus ühine reguleeriv raamistik (edaspidi „NCRC") koosneb „raamdirektiivist" ja neljast eridirektiivist, mille hulka kuulub ka „loadirektiiv", ning neid täiendavast „konkurentsidirektiivist".

„Raamdirektiiv"

4 „Raamdirektiivi" artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva direktiiviga kehtestatakse elektrooniliste sideteenuste, elektrooniliste sidevõrkude ja nendega seotud vahendite ja teenuste reguleerimise ühtlustatud raamistik. Käesolevas direktiivis sätestatakse riigi reguleerivate asutuste kohustused ja kehtestatakse kord reguleeriva raamistiku ühtse kohaldamise tagamiseks kogu ühenduses".

5 Selle direktiivi artikli 1 lõikes 3 on sätestatud:

„Käesoleva direktiivi ja eridirektiivide sätted ei piira meetmeid, mis on võetud ühenduse või liikmesriikide tasandil Euroopa Ühenduse õiguse kohaselt, et saavutada üldist huvi pakkuvad eesmärgid, eriti eesmärgid, mis on seotud sisu reguleerimise ja audiovisuaalpoliitikaga".

6 „Raamdirektiivi" artiklis 2 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *elektrooniline sidevõrk* – ülekandesüsteemid ja vajaduse korral lülitus- ja marsruutimisseadmed ning muud vahendid, mis võimaldavad edastada signaale traadi, raadio teel, optiliselt või muude elektromagnetiliste vahendite abil, kasutades sealhulgas satelliitvõrke, paik- […] ja liikuva maaside võrku, […] raadio- ja teleringhäälinguvõrke ja kaabeltelevisioonivõrke, olenemata sellest, millist teavet nende kaudu edastatakse;

[…]

c) *elektrooniline sideteenus* – tavaliselt tasu eest osutatav teenus, mis seisneb tervikuna või peamiselt signaalide edastamises elektrooniliste sidevõrkude kaudu, kaasa arvatud telekommunikatsiooniteenused ja ülekandeteenused ringhäälinguks kasutatavates võrkudes […]

[…]”.

7 „Raamdirektiivi” artiklis 8, mille pealkiri on „Üldised eesmärgid ja reguleerimispõhimõtted”, on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et käesolevas direktiivis ja eridirektiivides sätestatud reguleerimisülesannete täitmisel võtavad riigi reguleerivad asutused kõik mõistlikud meetmed, mille eesmärk on saavutada lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud eesmärgid. Sellised meetmed on kõnealuste eesmärkide suhtes proportsionaalsed.

[…]

2. Riigi reguleerivad asutused toetavad konkurentsi elektrooniliste sidevõrkude, elektrooniliste sideteenuste ning nendega seotud vahendite ja teenuste pakkumisel muu hulgas järgmiselt:

[…]

b) tagades, et elektroonilise side sektoris ei moonutata ega piirata konkurentsi;

[…]

d) soodustades raadiosageduste ja numeratsiooniressursside tulemuslikku kasutamist ja kindlustades nende tõhusa haldamise.

3. Riigi reguleerivad asutused aitavad siseturu arengule kaasa muu hulgas järgmiselt:

a) kõrvaldades senised takistused elektrooniliste sidevõrkude, nendega seotud vahendite ja teenuste ning elektrooniliste sideteenuste pakkumiselt Euroopa tasandil;

[…]".

8 „Raamdirektiivi" artikli 9 lõikes 1 on sätestatud, et „liikmesriigid tagavad oma territooriumil elektroonilisteks sideteenusteks kasutatavate raadiosageduste tulemusliku haldamise" ja „et riigi reguleerivad asutused eraldavad ja määravad selliseid raadiosagedusi objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide põhjal".

9 „Raamdirektiivi" artikli 28 lõikes 1 on täpsustatud, et „liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid vastu ja avaldavad need hiljemalt 24. juulil 2003" ja et nad „kohaldavad neid meetmeid alates 25. juulist 2003".

„Loadirektiiv”

10 „Loadirektiivi” artiklis 1 on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiivi eesmärk on rakendada elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste siseturg lubade andmist käsitlevate eeskirjade ja tingimuste ühtlustamise ja lihtsustamise abil, et soodustada võrkude ja teenuste pakkumist kogu ühenduses.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkumise lubade suhtes.”

11 „Loadirektiivi” artikli 2 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva direktiivi kohaldamisel kehtivad [„raamdirektiivi”] artiklis 2 esitatud mõisted.”

12 Vastavalt „loadirektiivi” artikli 2 lõike 2 punktile a on „üldluba” „liikmesriigi loodud õiguslik raamistik, millega tagatakse elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkumise õigused ja kehtestatakse sektorispetsiifilised kohustused, mida võib kohaldada kõigi või teatud liiki elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste suhtes vastavalt käesolevale direktiivile”.

13 „Loadirektiivi" artiklis 3, mille pealkiri on „Elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud üldluba", on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkumise vabaduse käesolevas direktiivis sätestatud tingimustel. Selle saavutamiseks ei tee liikmesriigid ettevõtjatele takistusi elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkumisel, kui see ei ole vajalik asutamislepingu artikli 46 lõikes 1 sätestatud põhjustel.

2. Ilma et see piiraks artikli 6 lõikes 2 nimetatud erikohustusi või artiklis 5 nimetatud kasutusõigusi, võib elektroonilisi sidevõrke ja -teenuseid pakkuda ainult üldloa alusel. Asjaomaselt ettevõtjalt võib nõuda teatise esitamist, kuid samas ei pea ta saama riigi reguleerivalt asutuselt selgesõnalist otsust ega muud haldusakti enne, kui hakkab kasutama loast tulenevaid õigusi. Vajaduse korral pärast teatise esitamist võib ettevõtja hakata tegutsema, võttes vajadusel arvesse artiklite 5, 6 ja 7 sätteid kasutusõiguste kohta.

[…]".

14 „Loadirektiivi" artikkel 5, mille pealkiri on „Raadiosageduste ja numbrite kasutamise õigused", on sõnastatud järgnevalt:

„1. Võimaluse korral ja eriti juhul, kui raadiohäirete oht on väga väike, ei pea liikmesriigid raadiosageduste kasutamise eeltingimuseks individuaalse kasutusloa andmist, vaid käsitlevad selliste raadiosageduste kasutamise tingimusi üldloas.

2. Kui tuleb anda raadiosageduste ja numbrite kasutamiseks individuaalseid õigusi, annavad liikmesriigid sellised õigused taotluse korral igale ettevõtjale, kes pakub või kasutab üldloa alusel võrke või teenuseid, võttes arvesse käesoleva direktiivi artiklite 6, 7 ja artikli 11 lõike 1 punkti c sätteid ning muid eeskirju, millega tagatakse kõnealuste vahendite tulemuslik kasutamine kooskõlas [„raamdirektiiviga"].

Selliste õiguste andmise kord on avatud, läbipaistev ja mittediskrimineeriv, ilma et see piiraks erikriteeriume ja korda, mille liikmesriigid on kehtestanud, et anda raadiosageduste kasutamise õigusi raadio- või teleringhäälingu sisuteenuste pakkujatele, pidades silmas üldist huvi pakkuvaid eesmärke kooskõlas ühenduse õigusega […]

[…]

5. Liikmesriigid ei piira antavate kasutusõiguste hulka, kui see ei ole vajalik raadiosageduste tõhusa kasutamise tagamiseks artikli 7 kohaselt."

15 „Loadirektiivi" artiklis 7, mille pealkiri on „Raadiosageduste kasutamiseks antavate õiguste hulga piiramise kord", on sätestatud:

„1. Kui liikmesriik kaalub, kas piirata raadiosageduste kasutamiseks antavate kasutusõiguste hulka, siis ta muu hulgas:

a) võtab piisavalt arvesse vajadust võimalikult suurendada kasutajate heaolu ja soodustada konkurentsi arengut;

[…]

c) avaldab kõik otsused kasutusõiguste andmise piiramise kohta koos põhjendustega;

d) kutsub üles esitama taotlusi kasutusõiguste kohta pärast vastava korra kindlaksmääramist ja

e) vaatab piirangud läbi mõistliku aja järel või piirangutest mõjutatud ettevõtjate põhjendatud palve korral.

[…]

3. Kui raadiosageduste kasutamise õiguste andmist tuleb piirata, annavad liikmesriigid selliseid õigusi objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete valikukriteeriumide põhjal. Kõigi selliste valikukriteeriumide puhul tuleb asjakohaselt arvesse võtta [„raamdirektiivi”] artiklis 8 sätestatud eesmärkide saavutamist.

[…]”.

16 „Loadirektiivi" artikkel 17, mille pealkiri on „Kehtivad load", on sõnastatud järgnevalt:

„1. Liikmesriigid viivad käesoleva direktiivi jõustumiskuupäeval kehtivad load vastavusse käesoleva direktiivi sätetega hiljemalt artikli 18 lõike 1 teises lõigus nimetatud kohaldamiskuupäevaks.

[…]".

17 „Loadirektiivi" artikli 18 lõikes 1 on täpsustatud, et „liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid vastu ja avaldavad need hiljemalt 24. juuliks 2003" ja et nad „kohaldavad neid õigusnorme alates 25. juulist 2003".

„Konkurentsidirektiiv"

18 „Konkurentsidirektiivi" artikli 1 punktidest 1 ja 3 tuleneb, et „konkurentsidirektiivi" kohaldatakse elektroonilistele sidevõrkudele ja elektroonilistele sideteenustele, nagu need on defineeritud „raamdirektiivi" artikli 2 punktides a ja c.

19 „Konkurentsidirektiivi" artiklis 2, mille pealkiri on „Elektrooniliste sidevõrkude ja elektrooniliste sideteenustega seotud ainu- ja eriõigused", on sätestatud:

„1. Liikmesriigid ei anna ega säilita elektrooniliste sidevõrkude rajamise ja/või pakkumise või üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste osutamise ainu- või eriõigusi.

2. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed tagamaks, et kõigil ettevõtjatel on õigus osutada elektroonilisi sideteenuseid või luua, laiendada ja pakkuda elektroonilisi sidevõrke.

[…]

4. Liikmesriigid tagavad, et ettevõtjale elektrooniliste sideteenuste osutamiseks või elektrooniliste sidevõrkude rajamiseks ja/või pakkumiseks antud üldluba ja sellega kaasnevad tingimused põhinevad objektiivsetel, mittediskrimineerivatel, proportsionaalsetel ja läbipaistvatel kriteeriumidel.

[…]".

20 „Konkurentsidirektiivi” artiklis 4, mille pealkiri on „Sageduste kasutamise õigus”, on täpsustatud, et:

„Ilma et see piiraks konkreetseid kriteeriume ja korda, mille liikmesriigid on kehtestanud raadiosageduste kasutamise õiguste andmiseks raadio- või televisiooniringhäälingu sisuteenuse pakkujatele, et saavutada üldist huvi pakkuvad eesmärgid kooskõlas ühenduse õigusega:

1) ei anna liikmesriigid elektrooniliste sideteenuste osutamiseks raadiosageduste kasutamise ainu- ega eriõigusi;

2) peab raadiosageduste eraldamine elektroonilisteks sideteenusteks põhinema objektiivsetel, läbipaistvatel, mittediskrimineerivatel ja proportsionaalsetel kriteeriumidel.”

21 „Konkurentsidirektiivi” artiklis 9 on sätestatud:

„Liikmesriigid esitavad komisjonile hiljemalt 24. juulil 2003 sellise teabe, mis võimaldab komisjonil kinnitada, et käesoleva direktiivi sätted on täidetud”.

Siseriiklikud õigusnormid

31. juuli 1997. aasta seadus nr 249

22 1. augustil 1998 jõustunud 31. juuli 1997. aasta seaduse nr 249 (*GURI* nr 177 regulaarne lisa, 31.7.1997; edaspidi „seadus nr 249/1997") alusel asutati Autorità per le garanzie nelle comunicazioni (ametiasutus, kes teostab sideturul järelevalvet; edaspidi „Autorità").

23 Seaduse nr 249/1997 artikli 2 lõige 6 kehtestas piirangud koondumistele teleringhäälingu valdkonnas, keelates ühel ja samal operaatoril omada kontsessioone, mis võimaldaksid tal edastada siseriiklikul tasandil üle 20% raadiosagedustel edastatavatest telekanalitest.

24 Seaduse nr 249/1997 artikli 3 lõikega 1 kehtestati varem kehtinud õigusnormide alusel antud edastamisõigusega operaatoritele võimalus jätkata programmide edastamist nii riiklikul kui kohalikul tasandil kuni uute kontsessioonide saamiseni või nende saamiseks esitatud taotluste rahuldamata jätmiseni, kuid mitte kauem kui 30. aprillini 1998.

25 Seaduse nr 249/1997 artikli 3 lõikes 2 nähti ette, et Autorità võtab hiljemalt 31. jaanuaril 1998 vastu teleringhäälinguks raadiosageduste kasutusseandmise riikliku plaani (edaspidi „raadiosageduste kasutusseandmise riiklik plaan") ja annab selle plaani alusel välja uued load hiljemalt 30. aprillil 1998.

26 Eelotsusetaotluses esitatud viidetest, mida kinnitasid Itaalia valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni märkused, nähtub, et raadiosageduste kasutusseandmise riiklik plaan võeti vastu Autorità 30. oktoobri 1998. aasta otsusega nr 68/98 ja et viimane võttis 1. detsembri 1998. aasta otsusega nr 78/98 vastu raadiosagedustel põhineva analoogside teleringhäälingu kontsessioonide andmise tingimused ja korra.

27 Seaduse nr 249/1997 artikli 3 lõikega 6 kehtestati olemasolevatele, kuid selle seaduse artikli 2 lõikes 6 sätestatud ülemmäära ületavatele siseriiklikele telekanalitele (edaspidi „ülemmäära ületavad kanalid") üleminekuperiood, võimaldades neil kanalitel jätkata ajutiselt programmide edastamist raadisageduste kaudu ka pärast 30. aprilli 1998 vastavalt kontsessioonidega kanalitele kehtestatud nõuetele, tingimusel, et programme edastatakse samal ajal ka satelliit- või kaabelside teel.

28 Seaduse nr 249/1997 artikli 3 lõike 7 kohaldamiseks tuli Autoritàl määrata tähtaeg, millest alates – arvestades kaabel- või satelliitside teel edastatavate programmide vaatajate reaalset ja olulist kasvu – pidid ülemmäära ületavad kanalid hakkama oma programme edastama ainult satelliit- või kaabelside teel, loobudes maapealsetest raadiosagedustest.

29 Eelotsusetaotluses esitatud viidetest, mida kinnitasid Itaalia valitsuse ja komisjoni märkused, nähtub, et Corte costituzionale 20. novembri 2002. aasta kohtuotsusega nr 466 (*GURI*, 27.11.2002) määrati selleks tähtajaks 31. detsember 2003.

20. märtsi 2001. aasta seadus nr 66

30 Asja materjalidest nähtub, et 23. jaanuari 2001. aasta dekreetseaduse nr 5 (*GURI* nr 19, 24.1.2001, lk 5), mis muudeti seaduseks ja mida muudeti 20. märtsi 2001. aasta seadusega nr 66 (*GURI* nr 70, 24.3.2001, lk 3) kohaselt oli õiguspäraselt maapealsete raadisageduste teel edastatava teleringhäälinguga tegelevatel operaatoritel lubatud programmide edastamist jätkata ajani, mil raadiosageduste kasutusseandmise riiklikku plaani hakatakse rakendama digitaaltelevisioonile.

24. veebruari 2004. aasta seadus nr 43 ja 3. mai 2004. aasta seadus nr 112

31 24. detsembri 2003. aasta dekreetseaduse nr 352 (*GURI* nr 300, 29.12.2003, lk 4; edaspidi „dekreetseadus nr 352/2003"), mis muudeti seaduseks ja mida muudeti 24. veebruari 2004. aasta seadusega nr 43 (*GURI* nr 47, 26.2.2004, lk 4), artikliga 1 lubati ülemmäära ületavatel kanalitel jätkata programmide edastamist analoog- ja digitaalteleringhäälinguvõrgu teel kuni digitaaltelekanalite arengu kohta teostatava uuringu tulemuste avaldamiseni.

32 3. mai 2004. aasta seaduses nr 112 (*GURI* nr 82 regulaarne lisa, 5.5.2004; edaspidi „seadus nr 112/2004") on täpsustatud maapealsete raadiosageduste teel digitaalselt edastamisele ülemineku faasi käivitamise erinevaid etappe.

33 Seaduse nr 112/2004 artiklis 23 on sätestatud:

„1. Kuni ajani, mil rakendub raadiosageduste kasutusseandmise riiklik plaan digitaalside suhtes, võivad mis tahes loa alusel riiklikul või kohalikul tasandil

teleringhäälinguga tegelevad operaatorid, kes vastavad maapealse digitaaltehnoloogia abil edastamise katsete läbiviimiseks antava loa nõuetele vastavalt […] [23. jaanuari 2001. aasta] dekreetseadusele nr 5, mis sai muudetud kujul [20. märtsi 2001. aasta] seaduseks nr 66, kuni võrgu täieliku üleminekuni teostada eelnimetatud katseid, sealhulgas edastada programme, mida samal ajal edastatakse analoogside kaudu; samuti võivad nad alates käesoleva seaduse jõustumise kuupäevast, […] taotleda maapealse digitaaltehnoloogia abil edastamiseks vajalikke lube ja õigusi.

2. Digitaaltehnoloogia abil edastamise katseid võib teostada seadmetega, mida kasutatakse õiguspäraselt analoogtehnoloogias käesoleva seaduse jõustumise kuupäeval.

3. Digitaalvõrgu loomise võimaldamiseks on lubatud riiklikul või kohalikul tasandil õiguspäraselt televisiooniteenust osutavate operaatorite vaheline seadmete või käitiste võõrandamine, tingimusel et omandamine toimub digitaaltehnoloogia abil edastamisele üleminekuks.

[…]

5. Alates käesoleva seaduse jõustumisest antakse televisioonikanalite tegevuslube vastava taotluse alusel isikutele, kes tegelevad õiguspäraselt televisiooniprogrammide edastamisega kontsessiooni või lõikes 1 viidatud üldloa alusel, kui nad tõendavad, et nad katavad vähemalt 50% kohalikust rahvastikust või levipiirkonnast.

[…]

9. Selleks et hõlbustada analoogtehnoloogialt digitaaltehnoloogiale üleminekut, toimub teleringhäälinguprogrammide edastamine seadmete abil, mida kasutatakse õiguspäraselt käesoleva seaduse jõustumise kuupäeval […]".

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

34 Põhikohtuasi puudutab kahju hüvitamist, mida Centro Europa 7 väidab olevat kandnud seoses sellega, et põhikohtuasja kostjad ei andnud tema kasutusse raadiosagedusi teleringhäälingu edastamiseks maapealse analoogside kaudu.

35 28. juulil 1999 sõlmisid Itaalia pädevad ametiasutused Centro Europa 7-ga seaduse nr 249/1997 alusel kontsessioonilepingu maapealse teleringhäälingu edastamiseks riiklikul tasandil, lubades tal sisse seada ja kasutada analoogteleringhäälingu võrku. Raadiosageduste kasutusseandmise osas viidati kontsessioonis 30. oktoobril 1998 vastu võetud raadiosageduste kasutusseandmise riiklikule plaanile. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei olnud seda plaani veel rakendama hakatud, mistõttu olenemata sellest, et Centro Europa 7-l oli vastav kontsessioon, ei saanudki ta programme edastama hakata, sest tal puudusid selleks raadiosagedused.

36 Centro Europa 7 esitas Tribunale amministrativo regionale del Lazio'le nõude, milles palus muu hulgas raadiosageduste kasutamise õiguse tunnustamist ning tekitatud kahju hüvitamist.

37 Nimetatud kohus jättis nõude 16. septembri 2004. aasta otsusega rahuldamata.

38 Eelotsusetaotlusest nähtub, et Centro Europa 7 poolt selle otsuse peale Consiglio di Statole esitatud kaebuse kohaselt on põhikohtuasja kostjad vastuolus just seadusega nr 112/2004.

39 Kuigi Consiglio di Stato täpsustas otsuses, et piirdub vaid Centro Europa 7 kahju hüvitamise nõude läbivaatamisega ja et ta ei lahenda selles staadiumis raadiosageduste kasutusseandmise nõuet, märkis ta siiski, et Centro Europa 7-le jäeti raadiosagedused andmata peamiselt õiguslikel põhjustel.

40 Ta tuletab meelde, et seaduse nr 249/1997 artikli 3 lõige 2 lubab raadiosageduste „tegelikel kasutajatel", kelle õigus tegutseda tuleneb varem kehtinud korrast, jätkata programmide edastamist kuni uute kontsessioonide väljaandmiseni või kuni uute kontsessioonide saamiseks esitatud taotluste rahuldamata jätmiseni, kuid igal juhul mitte kauem kui 30. aprillini 1998.

41 Samuti tuletab ta meelde, et seaduse nr 249/1997 artikli 3 lõige 7 lubab nende programmide edastamist jätkata ja viitab Autorità määratavale lõppkuupäevale, seades ainsaks tingimuseks, et programme edastatakse samal ajal maapealsete raadiosageduste teel ja ka satelliit- või kaabelside kaudu. Kuna Autorità seda kuupäeva ei määranud, määras Corte costituzionale selle 31. detsembriks 2003, kuupäevaks, mil ülemmäära ületavate kanalite poolt edastatavaid programme tuli hakata edastama vaid satelliidi või kaabli kaudu ja nagu märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, vabanesid Centro Europa 7 kasutusse antud raadiosagedused.

42 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul seda tähtaega aga seadusandja sekkumise tõttu ei järgitud, sest dekreetseaduse nr 352/2003, mis muudeti 24. veebruari 2004. aasta seaduseks nr 43, artikliga 1 pikendati ülemmäära ületavate kanalite tegevust kuni Autorità poolt digitaaltelekanalite arengu kohta teostatava uuringu tulemuste avaldamiseni, ja ka seaduse nr 112/2004 tõttu, eriti arvestades selle artikli 23 lõiget 5.

43 Seadus nr 112/2004 pikendas üldloa andmise mehhanismiga ülemmäära ületavate kanalite õigust jätkata maapealsete raadiosageduste teel edastamist kuni raadiosageduste kasutusseandmise riikliku plaani rakendamiseni digitaaltelevisioonile, mistõttu ei olnud need kanalid kohustatud kontsessioone saanud isikutele mõeldud raadiosagedusi vabastama.

44 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ei vabastatud selle seaduse tõttu raadiosagedusi, mis olid mõeldud kasutusseandmiseks analoogside kontsessioonid saanud isikutele, ning teistel operaatoritel – välja arvatud need, kes juba tegelikult maapealsete raadiosageduste teel programme edastasid – takistati sellega digitaaltelevisiooni katsetamist.

45 Kuna Centro Europa 7 vaidlustab dekreetseaduse nr 352/2003 ja seaduse nr 112/2004 vastavuse ühenduse õigusega, on Consiglio di Statol tekkinud küsimus, kas Itaalia õigusnormid on alates seaduse nr 249/1997 kehtima hakkamisest kooskõlas asutamislepingu teenuste osutamise vabaduse ja konkurentsivabaduse sätetega, „raamdirektiivi" artikliga 8 ja artikli 9 lõikega 1, „loadirektiivi" artiklitega 5, 7 ja 17, ning EIÕK artiklis 10 kehtestatud informatsiooniallikate mitmekesisuse põhimõttega, mis on üks ühenduse õiguse üldpõhimõtteid.

46 Neil asjaoludel otsustas Consiglio di Stato menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas EIÕK, millele viitab [EL] artikkel 6, artikkel 10 tagab teabe välise mitmekesisuse teleringhäälingu valdkonnas, nii et see paneb liikmesriikidele kohustuse tagada nimetatud valdkonnas reaalne mitmekesisus ja konkurents koondumisi piirava süsteemi alusel, mis seoses tehnoloogia arenguga tagab juurdepääsu kanalitele ja operaatorite mitmekesisuse ning ei võimalda lugeda seaduslikuks duopolistlikku turukorraldust?

2. Kas teenuste osutamise vabadust ja konkurentsi käsitlevad […] asutamislepingu sätted, nagu neid on tõlgendanud komisjon 29. aprilli 2000. aasta tõlgendusteatises hangete kohta ühenduse õiguses, nõuavad, et kontsessioone antaks selliste põhimõtete alusel, mis võimaldavad tagada mittediskrimineeriva ja õiglase kohtlemise, läbipaistvuse, proportsionaalsuse ja isikute õiguste järgimise? Kas nende sätetega ja asutamislepingu põhimõtetega on vastuolus sellised Itaalia õigusnormid nagu seaduse nr 249/1997 artikli 3 lõige 7 ja dekreetseaduse [nr 352/2003] artikkel 1, sest nad võimaldavad koondumise ülemmäära „ületavaid" teleringhäälingu kanaleid opereerivatel isikutel oma tegevust katkestamatult jätkata, mistõttu hagejaks oleva äriühingu sarnased operaatorid ei ole vaatamata sellele, et nad on saanud seadusliku pakkumismenetluse tulemusel vastava kontsessiooni, saanud teostada selle esemeks olevat tegevust, kuna neile ei ole raadiosagedusi eraldatud (seda nn ülemmäära ületavate kanalite operaatorite poolt eespool viidatud tegevuse jätkamise tõttu tekkinud sageduste ebapiisavuse ja vähesuse tõttu)?

3. Kas […] „loadirektiiv" on alates 25. juulist 2003 selle direktiivi artikli 17 alusel siseriiklikus õiguses vahetult kohaldatav ja kehtestab teleringhäälinguks (sh

elektrooniliste sidevõrkude paigaldamise ja elektrooniliste sideteenuste osutamise õigus ja sageduste kasutamise õigus) kontsessioone andnud liikmesriigi kohustuse viia need kontsessioonid vastavusse ühenduse õigusega? Kas nimetatud kohustus hõlmab ringhäälingu teostamiseks vajalike sageduste reaalset kasutusseandmist?

4. Kas „raamdirektiivi" artikliga 9 ja „loadirektiivi" artikliga 5, mis näevad ette objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide põhjal (artikkel 9) läbiviidava avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva menetluse (artikkel 5), on vastuolus siseriiklikus õiguses (seaduse nr 112/2004 artikli 23 lõige 5) ette nähtud üldloa andmise kord, mis, lubades nn „ülemmäära" ületavate kanalite opereerimist, milleks ei ole luba saadud avaliku pakkumismenetluse kaudu, kahjustab õigusi, mis on tekkinud ühenduse õiguse alusel ([…] „loadirektiivi" artikli 17 lõige 2) teistel ettevõtjatel, kellel vaatamata avaliku pakkumise võitmisele ei ole võimalik tegutseda?

5. Kas [„raamdirektiivi"] artikli 9, „loadirektiivi" artikli 5 lõike 2 teise lõigu ja artikli 7 lõike 3 ning [„konkurentsidirektiivi"] artikli 4 alusel on liikmesriigid kohustatud lõpetama hiljemalt alates 25. juulist 2003 („loadirektiivi" artikkel 17) olukorra, kus kirjeldatud teleringhäälingutegevuse tõttu on raadiosagedused tegelikult kellegi kasutuses (seadmete kasutamine kontsessioonita või taotlejate võrdlemise menetluseta antud loa alusel) ning keelama seega ringhäälingutegevuse, kui puudub nõuetekohane maapealsete liinide plaan, kuigi see tegevus vastab mitmekesisuse suurendamise loogikale ja kuigi see oleks vastuolus nende samade kontsessioonidega, mis liikmesriik on avaliku menetluse teel välja andnud?

6. Kas liikmesriik võis ja võib tugineda […] „loadirektiivi" artikli 5 lõike 2 teises lõigus ja [„konkurentsidirektiivi"] artiklis 4 ette nähtud erandile vaid teabe mitmekesisuse kaitse või kultuurilise ja keelelise mitmekesisuse kaitse tagamise eesmärgil ja mitte juba siseriiklikes õigusaktides ette nähtud koondumise piire ületavate kanalite operaatorite kasuks?

7. Kas [„loadirektiivi"] artiklis 5 sätestatud erandile tuginemiseks peab liikmesriik näitama, milliste eesmärkide saavutamist nimetatud erandit sätestavate siseriiklike õigusaktidega taotletakse?

8. Kas nimetatud erandit saab kohaldada lisaks avalik-õiguslikule ringhäälinguteenuse kontsessionäärile (Itaalias RAI) ka eraõiguslikele operaatoritele, kes ei ole pakkumismenetlust võitnud, ja seda selliste ettevõtjate kahjuks, kellega on sõlmitud kontsessioonileping pakkumismenetluse tulemusel?

9. Kas esmasest ja teisesest ühenduse õigusest tulenev õiguslik raamistik, mis püüdleb tõhusa konkurentsi (*workable competition*) tagamise poole ka ringhäälinguturu valdkonnas, peaks siseriiklikku seadusandjat kohustama vältima olukorda, kus vana [analoogringhäälingule kohaldatav] üleminekukord kehtib samal ajal nn maapealsele digitaalsüsteemile ülemineku alustamisega, kuna vaid maapealsete analoogülekannete lõpetamisel (koos sellele järgneva üldise üleminekuga digitaalülekannetele) oleks võimalik tekkivaid vabu sagedusi erinevatel otstarvetel uuesti kasutusse anda, samas kui üksnes maapealsele digitaalsüsteemile üleminek võib veelgi suurendada paralleelse analoog- ja digitaalringhäälingu tõttu tekkinud vabade raadiosageduste puudumise probleemi?

10. Lõpetuseks, kas Euroopa õigusega tagatud teabeallikate mitmekesisus ja konkurentsi kaitse ringhäälingu valdkonnas on tagatud sellise siseriikliku õigusaktiga nagu seadus nr 112/2004, mis näeb ette uuel laiaulatuslikult määratletaval alusel arvutatava piirmäära 20% ressursist (nn SCI, seaduse nr 112/2004 artikli 2 punkt g ja artikkel 15), ja mis hõlmab ka tegevusi, mis ei mõjuta mitte kuidagi teabeallikate mitmekesisust, kuigi konkurentsiõiguses defineeritakse mõistet „asjaomane turg" üldjuhul televisiooniturg erinevaid turge eristades ning isegi tasulist ja tasuta televisiooni eristades (vt muu hulgas komisjoni 21. märtsi 2000. aasta otsus COMP/JV.37 – BSkyB/KirchPayTV, millega tunnistatakse teatud koondumine ühisturuga kokkusobivaks nõukogu määruse (EMÜ) nr 4064/89 alusel, ja komisjoni 2. aprilli 2003. aasta otsus COMP/M.2876 – Newscorp/Telepiù, millega tunnistatakse teatud koondumine ühisturuga ja EMP lepinguga kokkusobivaks)?"

Eelotsuse küsimused

47 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimustega sisuliselt Euroopa Kohtul tõlgendada asutamislepingu teenuste osutamise vabaduse ja konkurentsivabaduse sätteid, „raamdirektiivi", „loadirektiivi", „konkurentsidirektiivi" ja EIÕK, millele viidatakse EL artiklis 6, artikli 10 sätteid.

Euroopa Kohtu pädevus ja küsimuste vastuvõetavus

48 Esiteks tuleb märkida, et mõnes küsimuses palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul tuvastada, kas teatud käesoleva asjaga seotud Itaalia õiguse sätted on ühenduse õigusega kooskõlas.

49 Euroopa Kohtul ei tule aga eelotsusemenetluses hinnata siseriikliku õiguse kooskõla ühenduse õigusega ega tõlgendada siseriiklikke õigus- ja haldusnorme (vt 9. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-151/02: Jaeger, EKL 2003, lk I-8389, punkt 43, ja 23. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-237/04: Enirisorse, EKL 2006, lk I-2843, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).

50 Euroopa Kohus on ka korduvalt leidnud, et ta on pädev andma eelotsusetaotluse esitanud kohtule kõik ühenduse õiguse tõlgendamise juhtnöörid, mis võimaldavad viimasel seda kooskõla hinnata, et lahendada tema menetluses olev kohtuasi (vt eelkõige 15. detsembri 1993. aasta otsus kohtuasjas C-292/92: Hünermund jt, EKL 1993, lk I-6787, punkt 8, ja eespool viidatud kohtuotsus Enirisorse, punkt 24).

51 Seega tuleb Euroopa Kohtul käesolevas asjas piirduda ühenduse õiguse analüüsiga, andes sellele tõlgenduse, mis oleks kasulik eelotsusetaotluse esitanud kohtule, kelle ülesanne on omakorda hinnata siseriiklike õigusnormide kooskõla ühenduse õigusega, et lahendada tema menetluses olev kohtuasi.

52 Teiseks tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on ainult siseriiklikul kohtul, kes asja menetleb ja kes vastutab tehtava lahendi eest, pädevus kohtuasja konkreetseid asjaolusid arvestades otsustada, kas kohtuotsuse tegemiseks on vaja eelotsust ja kas Euroopa Kohtule esitatud küsimustel on kohtuasjas tähtsust (vt 15. detsembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-415/93: Bosman, EKL 1995, lk I-4921, punkt 59, ning 15. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-466/04: Acereda Herrera, EKL 2006, lk I-5341, punkt 47).

53 Sellegipoolest ei saa Euroopa Kohus vastata siseriikliku kohtu esitatud eelotsuse küsimusele, kui on ilmne, et ühenduse õigusnormi tõlgendamine, mida siseriiklik kohus

palub, ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (vt eespool viidatud kohtuotsus Bosman, punkt 61, eespool viidatud kohtuotsus Acereda Herrera, punkt 48, ja 5. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-94/04 ja C-202/04: Cipolla jt, EKL 2006, lk I-11421, punkt 25).

54 Eelotsusetaotluses peavad olema välja toodud täpsed põhjused, miks siseriiklikul kohtul on ühenduse õiguse tõlgendamise küsimus tekkinud ja miks ta on pidanud vajalikuks Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused esitada. Selles kontekstis on mööda-pääsmatu, et siseriiklik kohus selgitaks vähemalt mingilgi määral põhjusi, miks ta on ühenduse õigusnormid, mille tõlgendamist ta taotleb, välja valinud, ja milline on tema hinnangul seos nende ühenduse õigusnormide ja põhikohtuasjas kohaldatavate siseriiklike õigusnormide vahel (vt 7. aprilli 1995. aasta määrus kohtuasjas C-167/94: Grau Gomis jt, EKL 1995, lk I-1023, punkt 9, 6. detsembri 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04: ABNA jt, EKL 2005, lk I-10423, punkt 46; 6. märtsi 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-338/04, C-359/04 ja C-360/04: Placanica jt, EKL 2007, lk I-1891, punkt 34, ja 19. aprilli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-295/05: Asemfo, EKL 2007, lk I-2999, punkt 33).

55 Tuleb aga tunnistada, et kümnendas küsimuses ei too eelotsusetaotluse esitanud kohus välja ühtegi ühenduse õiguse sätet, mille tõlgendamist ta palub, ega selgita, milline on tema hinnangul seos nende sätete ja põhikohtuasja või selle eseme vahel.

56 Seega on kümnes küsimus vastuvõetamatu.

57 Kolmandaks tuleb meenutada, et vajadus anda ühenduse õiguse tõlgendus, millest oleks küsimuse esitanud siseriiklikule kohtule kasu, eeldab, et siseriiklik kohus on määratlenud faktilise ja õigusliku raamistiku, millega seoses

eelotsusetaotluse küsimused on esitatud, või vähemalt selgitab faktilisi hüpoteese, millel need küsimused põhinevad (vt 26. jaanuari 1993. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-320/90–C-322/90: Telemarsicabruzzo jt, EKL 1993, lk I-393, punkt 6, 14. juuli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-341/95: Bettati, EKL 1998, lk I-4355, punkt 67, 21. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-67/96: Albany International, EKL 1999, lk I-5751, punkt 39, ja eespool viidatud kohtuotsus Cipolla jt, punkt 25).

58 Eriti peavad need nõuded olema täidetud konkurentsiõiguse valdkonnas, kus on tihti tegemist faktiliselt ja õiguslikult keerukate olukordadega (vt eespool viidatud kohtuotsus Telemarsicabruzzo jt, punkt 7, kohtuotsus Bettati, punkt 68, ja kohtuotsus Albany International, punkt 39).

59 Käesolevas asjas, nagu märgib ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 27, nähtub, et viidates teises eelotsusetaotluse küsimuses asutamislepingu konkurentsiõiguse sätete tõlgendamisele, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus põhiliselt silmas EÜ artikli 86 lõiget 1 koosmõjus EÜ artikliga 82.

60 Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale rikub liikmesriik neis kahes sättes kehtestatud keelde juhul, kui asjassepuutuvat ettevõtjat ajendatakse temale antud eri- või ainuõiguste lihtsa kasutamisega oma valitsevat seisundit kuritarvitama, või juhul, kui need õigused võivad tekitada olukorra, kus ettevõtja viiakse sellise kuritarvituse toimepanemiseni (12. septembri 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-180/98–C-184/98: Pavlov jt, EKL 2000, lk I-6451, punkt 127, 25. oktoobri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-475/99: Ambulanz Glöckner, EKL 2001, lk I-8089, punkt 39, ja 30. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-451/03: Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, EKL 2006, lk I-2941, punkt 23).

61 Eelotsusetaotlus ei sisalda aga ühtegi viidet asjaomase turu määratlusele, sellel turul tegutsevate erinevate operaatorite turuosade arvutustele ja eeldatava turgu valitseva seisundi kuritarvitamisele.

62 Seega tuleb asuda seisukohale, et teine eelotsuse küsimus on asutamislepingu konkurentsivabaduse sätteid puudutavas osas vastuvõetamatu (vt selle kohta 17. veebruari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-134/03: Viacom Outdoor, EKL 2005, lk I-1167, punktid 25–29).

63 Samadel põhjustel tuleb asuda seisukohale, et üheksas küsimus ei ole vastuvõetav.

64 Neljandaks tuleb kontrollida, kas Euroopa Kohus on käesolevas asjas pädev langetama otsust EÜ artikli 49 osas, kuigi on selge, et kõik põhikohtuasja asjaolud on seotud ainult olukorraga ühe liikmesriigi sees.

65 Põhikohtuasja siseriikliku õigusega sarnane siseriiklik õigus, mis on kaudselt kohaldatav nii Itaalia kodanikele kui ka teiste liikmesriikide kodanikele, langeb nimelt üldjuhul asutamislepingus kehtestatud teenuse osutamise vabaduse sätete kohaldamisalasse vaid siis, kui seda õigust kohaldatakse olukorras, millel on seos ühendusesisese kaubavahetusega (15. detsembri 1982. aasta otsus kohtuasjas 286/81: Oosthoek's Uitgeversmaatschappij, EKL 1982, lk 4575, punkt 9, ja 11. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-6/01: Anomar jt, EKL 2003, lk I-8621, punkt 39).

66 Põhikohtuasjas ei ole aga välistatud, et ka teistes liikmesriikides kui Itaalia asutatud ettevõtjatel oli või on huvi kõnealust teenust pakkuda (vt selle kohta 25. aprilli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-87/94: komisjon *vs*. Belgia, EKL 1996, lk I-2043, punkt 33, ja 13. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-458/03: Parking Brixen, EKL 2005, lk I-8585, punkt 55).

67 Seose olemasolu ühendusesisese kaubavahetusega eeldatakse siis, kui asjakohasel turul on esindatud kindel piiriülene huvi (13. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-507/03: komisjon *vs.* Iirimaa, EKL 2007, lk I-9777, punkt 29) ja eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb seda kontrollida.

68 Igal juhul tuleb Euroopa Kohtule käesolevas kohtuasjas esitatud teisele küsimusele EÜ artiklit 49 puudutavas osas vastata.

69 Nimelt võib see vastus olla eelotsusetaotluse esitanud kohtule vajalik, kui siseriiklik õigus nõuab, et Itaalia kodanikule peavad laienema samad õigused, mis samas olukorras tekivad mõne teise liikmesriigi kodanikule ühenduse õiguse alusel (5. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-448/98: Guimont, EKL 2000, lk I-10663, punkt 23, 5. märtsi 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-515/99, C-519/99–C-524/99 ja C-526/99–C-540/99: Reisch jt, EKL 2002, lk I-2157, punkt 26, eespool viidatud kohtuotsus Anomar jt, punkt 41, eespool viidatud kohtuotsus Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, punkt 29, ja eespool viidatud kohtuotsus Cipolla jt, punkt 30).

70 Järelikult on Euroopa Kohus pädev EÜ artikli 49 tõlgendamise üle otsustama.

71 Seega on teine eelotsuse küsimus EÜ artikli 49 osas vastuvõetav.

Teine, neljas ja viies eelotsuse küsimus

72 Teise, neljanda ja viienda eelotsuse küsimusega soovitakse neis kõigis sisuliselt teada, kas EÜ artikli 49 või NCRC sätetega on teleringhäälingu valdkonnas vastuolus sise-

riiklikud õigusnormid, mille kohaldamisel on kontsessionäärist operaatoril võimatu programme edastada, kuna talle ei ole selleks raadiosagedusi eraldatud.

73 Teise küsimuse raames saab Euroopa Kohus anda EÜ artikli 49 seisukohast vastuse küll vaid osas, milles see küsimus puudutab Itaalia õigust, st seaduse nr 249/1997 artikli 3 lõiget 7, mida kohaldati enne NCRC jõustumist, nagu nähtub ka „raamdirektiivi" artikli 28 lõikest 1, „loadirektiivi" artikli 18 lõikest 1 ja „konkurentsidirektiivi" artiklist 9.

74 Neljas ja viies küsimus käivad aga ainult NCRC kohta, kuna need küsimused puudutavad enne selle jõustumist kehtinud siseriiklikku õigust, st seaduse nr 112/2004 sätteid.

75 Samas viitab teine küsimus ka Itaalia õigusele, mis kehtis pärast NCRC jõustumist, nimelt dekreetseaduse nr 352/2003 artiklile 1.

76 Teiseks, nagu märgib Euroopa Kohtule esitatud märkustes ka komisjon, rakendati NCRC-ga asutamislepingu sätted, eriti teenuste osutamise vabaduse sätted, elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste valdkonnas, nagu need on defineeritud „raamdirektiivi" artikli 2 punktides a ja c, „loadirektiivi" artikli 2 lõikes 1 ja „konkurentsidirektiivi" artikli 1 punktides 1 ja 3.

77 Teist, neljandat ja viiendat eelotsuse küsimust tuleb seega käsitleda koos, kuid tuleb täpsustada, et NCRC-d puudutavad vastuse osad on asjakohased vaid alates selle kehtima hakkamisest, mis on kindlaks määratud „raamdirektiivi" artikli 28 lõikes 1, „loadirektiivi" artikli 18 lõikes 1 ja „konkurentsidirektiivi" artiklis 9.

78 Selleks et anda nendele küsimustele vastus, millest eelotsusetaotluse esitanud kohtule kasu oleks, tuleb meenutada, et asutamisleping ei nõua kaubanduslike riigimonopolide täielikku keelustamist, vaid näeb nende tegevuse korralduse ette selliselt, et nende kaupade ostmise ja müügi tingimustega oleks välistatud igasugune liikmesriikide kodanike vaheline diskrimineerimine (vt 23. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-189/95: Franzén, EKL 1997, lk I-5909, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

79 EÜ artikliga 49 on aga vastuolus igasugune selliste siseriiklike õigusnormide kohaldamine, mille toimel muutub liikmesriikidevaheline teenuste osutamine raskemaks kui teenuste osutamine ainult ühe liikmesriigi sees (vt 8. septembri 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-544/03 ja C-545/03: Mobistar ja Belgacom Mobile, EKL 2005, lk I-7723, punkt 30).

80 Elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste valdkonnas rakendati need põhimõtted NCRC-ga.

81 „Raamdirektiivi" artikkel 8 kehtestab liikmesriikidele kohustuse tagada, et riigi reguleerivad asutused võtavad kõik mõistlikud meetmed, mille eesmärk on edendada konkurentsi elektrooniliste sideteenuste pakkumisel, tagades, et elektroonilise side sektoris ei moonutata ega piirata konkurentsi, ja kõrvaldades Euroopa tasandil nende teenuste pakkumiselt viimased takistused.

82 „Konkurentsidirektiivi” artikli 2 lõige 2 kohustab liikmesriike võtma kõik vajalikud meetmed tagamaks, et kõigil ettevõtjatel on õigus osutada elektroonilisi sideteenuseid või luua, laiendada ja pakkuda elektroonilisi sidevõrke.

83 „Loadirektiivi” artikli 3 lõige 1 kohustab liikmesriike ka tagama elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkumise vabaduse ja keelab neil tegemast ettevõtjatele takistusi samade võrkude ja -teenuste pakkumisel, välja arvatud EÜ artikli 46 lõikes 1 sätestatud põhjustel.

84 „Loadirektiivi” artikli 3 lõige 2 täpsustab, et elektroonilisi sidevõrke ja -teenuseid võib pakkuda ainult üldloa alusel.

85 Siinkohal on oluline täpsustada, et teleringhäälingu edastamise valdkonnas nõuavad eriti EÜ artiklis 49 sätestatud teenuste osutamise vabadus ja selle valdkonna rakendusakt NCRC mitte ainult seda, et antaks välja edastamislube, vaid et antaks kasutusse ka edastamiseks vajalikud raadiosagedused.

86 Nimelt ei saa operaator talle teleringhäälinguturule juurdepääsu osas ühenduse õigusest tekkivaid õigusi reaalselt teostada, kui tal puuduvad edastamiseks vajalikud raadiosagedused.

87 „Raamdirektiivi” artikli 9 lõikes 1 on sätestatud, et „liikmesriigid tagavad oma territooriumil elektroonilisteks sideteenusteks kasutatavate raadiosageduste tulemusliku haldamise”.

88 „Loadirektiivi" artikli 5 lõikes 1 täpsustatakse, et võimaluse korral ja eriti juhul, kui raadiohäirete oht on väga väike, ei pea liikmesriigid raadiosageduste kasutamise eeltingimuseks individuaalse kasutusloa andmist, vaid käsitlevad selliste raadiosageduste kasutamise tingimusi üldloas.

89 Lisaks keelab „konkurentsidirektiivi" artikli 4 punkt 1 liikmesriikidel elektrooniliste sideteenuste osutamiseks raadiosageduste kasutamise ainu- või eriõiguste andmise.

90 Käesolevas asjas küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult kriteeriumide kohta, mida rakendati raadiosageduste kasutusseandmisel analoogside teel teleringhäälingu edastamise turul tegutsemiseks.

91 Esiteks ei esita siseriiklik kohus Euroopa Kohtule küsimust kriteeriumide kohta, mida rakendati seaduse nr 249/1997 kaudu õiguste andmiseks analoogside teel teleringhäälingu edastamise turul tegutsemiseks. Nendele kriteeriumidele ei vaidle vastu eelotsusetaotluse esitanud kohtus ega Euroopa Kohtule esitatud märkustes ka Centro Europa 7, kuna tema hinnangul sõlmiti temaga kontsessioonileping nende kriteeriumide alusel.

92 Seega ei tule Euroopa Kohtul nende kriteeriumide üle otsustada.

93 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud kahtlusi seaduse nr 249/1997 vastavuse suhtes ühenduse õigusega vaid artikli 3 lõike 7 osas, millega on kehtestatud üleminekukord olemasolevatele kanalitele ja mille tõttu oli operaatoritele nagu Centro Europa 7, kelle kasutuses raadiosagedusi ei olnud, juurdepääs asjaomasele turule takistatud.

94 Samuti on eelotsusetaotluse esitanud kohtul seadusega nr 112/2004 kehtestatud kriteeriumide osas, mida järgides digitaal- ja analoogteleringhäälingu edastamise turul õiguste andmist ellu viidi, tekkinud küsimusi vaid selle kohta, mil viisil oli nendesse kriteeriumidesse konsolideeritud olemasolevatele kanalitele dekreetseaduse nr 352/2003 artiklis 1 kehtestatud üleminekukord, mille tõttu ei saanud operaatorite, kellega küll seaduse nr 249/1997 alusel oli kontsessioonileping sõlmitud, kasutusse analoogteleringhäälingu turul tegutsemiseks raadiosagedusi anda.

95 Selle kohta tuleb märkida, et seaduse nr 249/1997 artikli 3 lõikes 7 ja dekreetseaduse nr 352/2003 artiklis 1 kehtestatud olemasolevatele kanalitele mõeldud üleminekukordade järjestikuse kohaldamise tagajärjel on operaatorite, kelle kasutuses raadiosagedusi ei olnud, juurdepääs asjaomasele turule takistatud.

96 Samuti tuleb asuda seisukohale, et kuna seaduse nr 112/2004 artikli 23 lõike 5 kohaselt võisid üldloa alusel ringhäälinguturul tegutseda ainult juba olemasolevad kanalid, oli eelmises punktis tuvastatud piirav mõju sellesse sättesse konsolideeritud.

97 Esiteks, kuna need meetmed piirasid operaatorite arvu, kes said reaalselt asjaomasel turul programme edastada, takistati ja/või võidi nendega takistada teenuste osutamist teleringhäälingu turul.

98 Teiseks jäävad ja/või jäid nende meetmete tõttu siseriikliku turu struktuurid paigale ja seal juba tegutsevate siseriiklike operaatorite positsioon kaitstuks.

99 Seetõttu on need meetmed, välja arvatud siis, kui need on põhjendatud, vastuolus EÜ artikliga 49 ja alates nende kehtima hakkamisest ka „raamdirektiivi" artikli 9 lõikega 1, „loadirektiivi" artikli 5 lõikega 1 ning „konkurentsidirektiivi" artikli 4 lõikega 1.

100 Siinkohal tuleb meelde tuletada, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikale võib lubade andmise korda, millega piiratakse riigisiseselt operaatorite arvu, põhjendada üldise huvi eesmärgiga (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Placanica jt, punkt 53), kui selles sätestatud piirangud on kohased ja ei lähe kaugemale sellest, mis on nende eesmärkide saavutamiseks vajalik.

101 NCRC lubab „raamdirektiivi" artikli 1 lõike 3 alusel sõnaselgelt liikmesriikidel vastu võtta või kehtima jätta ühenduse õigusele vastavad üldise huvi eesmärki teenivad siseriikliku õiguse sätted ja seda just audiovisuaalpoliitika valdkonnas.

102 Samuti lubab „loadirektiivi" artikli 5 lõike 2 esimene lõik liikmesriikidel raadiosageduste tulemusliku kasutamise eesmärgil, nagu see on määratletud „raamdirektiivis", anda välja raadiosageduste kasutamise individuaalseid õigusi.

103 Samas, nagu märgib ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 34 ja 37, peab selline kord, mis üldreeglina on EÜ artikliga 49 ja NCRC-ga vastuolus, selleks et seda saaks põhjendatuks pidada, teenima mitte ainult üldise huvi eesmärke, vaid olema ka

kehtestatud objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide põhjal (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Placanica jt, punkt 49, ja seal viidatud kohtupraktika).

104 Ka „raamdirektiivi" artikli 9 lõikes 1 on sätestatud, et liikmesriigid tagavad, et riigi reguleerivad asutused eraldavad ja määravad raadiosagedusi objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide põhjal.

105 Lisaks, kui raadiosageduste kasutamiseks tuleb anda individuaalseid õigusi, on vastavalt „loadirektiivi" artikli 5 lõike 2 teisele lõigule nende „andmise kord avatud, läbipaistev ja mittediskrimineeriv".

106 Samuti on „loadirektiivi" artikli 7 lõikes 3 sätestatud, et kui „raadiosageduste kasutamise õiguste andmist tuleb piirata, annavad liikmesriigid selliseid õigusi objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete valikukriteeriumide põhjal".

107 Seda nõuet toetab ka „konkurentsidirektiivi" artikli 4 lõige 2, mille kohaselt peab „raadiosageduste eraldamine elektroonilisteks sideteenusteks põhinema objektiivsetel, läbipaistvatel, mittediskrimineerivatel ja proportsionaalsetel kriteeriumidel".

108 Põhikohtuasjas aga, nagu nähtub siseriikliku kohtu esitatud materjalidest, ei toimunud seaduse nr 249/1997 alusel piiratud arvule operaatoritele raadiosageduste eraldamine nende kriteeriumide kohaselt.

109 Esiteks anti nimetatud raadiosagedused tegelikult juba olemasolevatele kanalitele seaduse nr 249/1997 artikli 3 lõikega 7 kehtestatud üleminekukorra alusel, kuigi osade nende kanalitega selle seaduse alusel kontsessioonilepingut ei sõlmitud.

110 Teiseks ei antud operaatorite nagu Centro Europa 7 kasutusse raadiosagedusi, kuigi nendega sõlmiti nimetatud seaduse alusel kontsessioonileping.

111 Seega olenemata seaduse nr 249/1997 eesmärkidest tuleb piiratud arvule operaatoritele raadiosageduste kasutusseandmise korra suhtes asuda seisukohale, et selline kord on EÜ artikliga 49 vastuolus.

112 Sama hinnang tuleb anda ka seaduse nr 112/2004 alusel piiratud arvule operaatoritele raadiosageduste kasutusseandmise korrale, arvestades, et seda korda ei rakendatud objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide põhjal, rikkudes seega EÜ artiklit 49 ja alates nende kehtima hakkamisest ka „raamdirektiivi" artikli 9 lõiget 1, „loadirektiivi" artikli 5 lõike 2 teist lõiku ja artikli 7 lõiget 3 ning „konkurentsidirektiivi" artikli 4 lõiget 2.

113 Nimelt anti seaduse nr 112/2004 alusel raadiosagedused juba olemasolevate kanalite kasutusse ja viimastel lubati programme edastada dekreetseaduse nr 352/2003 artikliga 1 kehtestatud üleminekukorra alusel, mis ainult pikendas seadusega nr 249/1997 kehtestatud üleminekukorda.

114 Igal juhul ei saa eespool tuvastatud piiranguid põhjendada vajadusega tagada kiire üleminek digitaalsele teleringhäälingule.

115 Olenemata vastusest küsimusele, kas seda eesmärki saab pidada üldise huvi eesmärgiks, millega neid piiranguid õigustada saaks, tuleb nõustuda komisjoni poolt Euroopa Kohtule esitatud märkustes õigesti avaldatud seisukohaga, et Itaalia õigus, eelkõige seadus nr 112/2004, ei piirdu olemasolevatele operaatoritele raadiosageduste saamiseks eelisõiguse andmisega, vaid sellistele operaatoritele antakse vastav ainuõigus, ning seda ilma ajaliste piiranguteta neile antud eelisolukorra suhtes ja ilma kohustuseta vabastada piirmäära ületavad raadiosagedused pärast digitaalsele teleringhäälingule üleminekut.

116 Arvestades kõiki eespool tuvastatud asjaolusid, tuleb teisele, neljandale ja viiendale küsimusele üheskoos võetuna vastata, et EÜ artiklit 49 – ning alates nende kehtima hakkamisest ka „raamdirektiivi" artikli 9 lõiget 1, „loadirektiivi" artikli 5 lõiget 1 ja lõike 2 teist lõiku ja artikli 7 lõiget 3 ning „konkurentsidirektiivi" artiklit 4 – tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus teleringhäälingu-alased siseriiklikud õigusnormid, mille kohaldamisel on kontsessionäärist operaatoril võimatu programme edastada, kuna tal puuduvad selleks raadiosagedused, mis on tema kasutusse antud objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide alusel.

Esimene ja kolmas küsimus

117 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult sisuliselt teada saada, kas teleringhäälingu-alased siseriiklikud õigusnormid, mille kohaldamisel on kontsessionäärist operaatoril nagu Centro Europa 7 võimatu programme edastada, kuna talle pole selleks antud raadiosagedusi, on vastuolus EIÕK, millele viitab EL artikkel 6, artikli 10 sätetega.

118 Kolmandas küsimuses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult teada kohustuse kohta, mis „loadirektiivi" artikli 17 võimaliku vahetu õigusmõju tõttu on alates selle direktiivi kehtima hakkamisest teleringhäälingutegevuse korraldamiseks kontsessioone andnud liikmesriigil ja mis käsib viia oma õiguse kooskõlla ühenduse õigusega ja seega eraldada Centro Europa 7-le selleks tegevuseks vajalikud raadiosagedused.

119 Nende küsimustega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus seega kontrollida ühenduse õiguse rikkumise asetleidmist, selleks et langetada otsus rikkumisega tekitatud kahju hüvitamise nõude kohta.

120 Teisele, neljandale ja viiendale küsimusele antud vastusest nähtub, et EÜ artiklit 49 – ning alates nende kehtima hakkamisest ka „raamdirektiivi" artikli 9 lõiget 1, „loadirektiivi" artikli 5 lõiget 1 ja lõike 2 teist lõiku ja artikli 7 lõiget 3 ning „konkurentsidirektiivi" artiklit 4 – tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus teleringhäälingu-alased siseriiklikud õigusnormid, mille kohaldamisel on kontsessionäärist operaatoril

võimatu programme edastada, kuna tal puuduvad selleks raadiosagedused, mis on tema kasutusse antud objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide alusel.

121 Järelikult lubab see vastus iseenesest eelotsusetaotluse esitanud kohtul sellest rikkumisest tuleneva Centro Europa 7 kahju hüvitamise nõude lahendada.

122 Arvestades Euroopa Kohtu vastust teisele, neljandale ja viiendale küsimusele, ei ole esimest ja kolmandat küsimust vaja käsitleda.

Kuues, seitsmes ja kaheksas küsimus

123 Kuuenda, seitsmenda ja kaheksanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult sisuliselt vastust „loadirektiivi" artikli 5 lõike 2 teises lõigus ja „konkurentsidirektiivi" artiklis 4 sätestatud erandi rakendamise tingimuste kohta, mida liikmesriigid peavad järgima.

124 Neljandale ja viiendale küsimusele antud vastusest nähtub, et alates „loadirektiivi" artikli 5 lõike 2 teise lõigu ja „konkurentsidirektiivi" artikli 4 kehtima hakkamisest tuleb neid sätteid tõlgendada nii, et nendega on vastuolus teleringhäälingu-alased siseriiklikud õigusnormid, mille kohaldamisel on kontsessionäärist operaatoril võimatu programme edastada, kuna tal puuduvad selleks raadiosagedused, mis

on tema kasutusse antud objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide alusel.

125 Järelikult nähtub sellest vastusest, et objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide järgimine on „loadirektiivi" artikli 5 lõike 2 teises lõigus ja „konkurentsidirektiivi" artiklis 4 sätestatud erandi rakendamisel kohustuslikult järgitav tingimus.

126 Niisiis ei tule käsitleda selle erandi rakendamise võimalikke muid tingimusi, mis on välja toodud kuuendas, seitsmendas ja kaheksandas küsimuses.

127 Seega, arvestades Euroopa Kohtu vastust neljandale ja viiendale küsimusele, mida uuriti koos teise küsimusega, ei ole kuuendat, seitsmendat ja kaheksandat küsimust vaja käsitleda.

Kohtukulud

128 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

EÜ artiklit 49 ning alates nende kehtima hakkamisest ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) artikli 9 lõiget 1, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/20/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud lubade andmise kohta (loadirektiiv) artikli 5 lõiget 1 ja lõike 2 teist lõiku ja artikli 7 lõiget 3 ning 16. septembri 2002. aasta direktiivi 2002/77/EÜ konkurentsi kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste turgudel artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus teleringhäälingu-alased siseriiklikud õigusnormid, mille kohaldamisel on kontsessionäärist operaatoril võimatu programme edastada, kuna tal puuduvad selleks raadiosagedused, mis on tema kasutusse antud objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide alusel.

Allkirjad